

Farg'ona haqiqati

Ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-ma'rifiy gazeta

<http://farhaqiqat.uz/>t.me/farhaqiqati

ПРЕЗИДЕНТ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ 9 ФЕВРАЛЬ КУНИ ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ ЭЛЧИХОНАСИГА БОРДИ

Маълумки, 6 февраль куни Туркиянинг жануби-шарқий эллариди юз берган кучли зилзилалар вайронкорлиги билан бутун дунёни ларзага солди. Ўзбек халқи ҳам офат оқибатларини қалбига яқин олиб, чуқур қайғу ва ҳамдардлик ҳиссини туйди.

Давлатимиз раҳбари ўша куниёқ қардош Туркия халқига ва Президент Режеп Таййип Эрдоғанга ҳамдардлик билдирган эди. Зилзила оқибатларини бартараф этишда кўмаклашиш учун мамлакатимиздан бир неча гуруҳ кутқарувчилар Туркияга юборилди. Шунингдек, гуманитар ёрдам юклари мунтазам жўнатиб турилибди.

Президентимиз Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонасига бориб, қардошларимизга яна бир бор ҳамдардлик билдирди. Парвардигордан марҳумларни ўз раҳматига олишини, уларнинг оиласи ва яқинларига сабр-тоқат ва бардамлик беришини сўради. Жароҳат олган инсонлар тез фурсатларда соғайиб кетишини тилади.

Ўзбек ва турк халқлари яхши-ю ёмон кунларда ҳаммаша бирга бўлган,

бир-бирини қўллаб-қувватлаган. Бу дўстлик, қардошлик ва ўзаро елкадошлик ҳозиргидай оғир кунларда янада билинади.

Давлатимиз раҳбари Ўзбекистон барча зарур ёрдамга тайёрлигини билдирди. Элчихонада очилган ҳамдардлик китобига тасалли сўзларни ёзиб қолдирди.

ЎЗА.

Алишер Навоий таваллудининг 582 йиллиги

ҲАЗРАТ ҲАЙКАЛИ ПОЙИДА...

*Олам аҳли билингизким, иш эмас душманлиғ,
Ёр ўлинг бир-бирингизгаким эрур ёрлиғ иш –*

каби ўша умрбоқий сатрлар илм-фан арбоблари, Навоий ижодини ўрганаётган ёшлар қалбиди акс-садо берди. "Кўргали хуснингни зор-у мубтало бўлдим санго", дея санъаткорлар тилидан учган оҳанглар ҳамюртларимиз кўнгилларигагина кириб борди.

Тадбирда вилоят ҳоқими Хайрулло Бозоров сўзга чиқиб, Навоийнинг илмий ва ижодий мероси фарзандларимизни комил инсон сифатида тарбиялашда муҳим манба эканлигини таъкидлади.

– Бугун тўрт тарафимиз ахборот билан ўралган замонда яшаймиз. Бу мураккаб даврда ёшлар қалбини Навоийнинг тарбиявий аҳамиятга эга ғазаллари, ҳикматли сўзлари билан

Фарғона шаҳрида Алишер Навоий таваллудининг 582 йиллиги кенг нишонланди. Эрта тонгдан Ҳазратнинг муҳташам ҳайкали пойи алвон гулларга бурканди.

сақлаб қолишимиз мумкин. Чунки Ҳазратнинг асарларида адолат, одамийлик, халқпарварлик каби олижаноб фазилатларнинг барчаси мужассам, – деди вилоят ҳоқими.

Фарғона давлат университети ўқитувчилари – филология фанлари доктори Қаҳҳор Йўлчиев, филология фанлари бўйича фалсафа доктори Рустам Умурзақов сўзга чиқиб, Навоий асарларида илгари сурилган таълимга оид нодир фикрлар юртимизда амалга оширилган ислохотларда ўз ифодасини топаётганини эътироф этдилар.

Эркин Воҳидов номидаги ижод мактаби ўқувчилари томонидан ўқилган ғазаллар мумтоз мушоирага айланди.

Гўзал ОХУНОВА.
Муқимжон ҚОДИРОВ олган суратлар.

ПРЕЗИДЕНТ ТАШРИФИДАН СЎНГ

ЮРТБОШИМИЗ БИЛАН САМИМИЙ МУЛОҚОТ

Давлатимиз раҳбари Фарғона вилоятига ташрифини корхонамиз фаолиятини кўздан кечириш ҳамда келгусидаги режаларимиз билан яқиндан танишишдан бошлади.

Ўтган йилнинг декабрь ойида "Global textile infinity" иш бошлагани нафақат Қўштепа тумани, қўшни туманлар аҳолиси учун ҳам айна муддао бўлди.

Қурилиш дастурига мувофиқ, корхона жойлашган ҳудудга яқин маҳаллаларни ободонлаштириш, аҳоли учун электр тармоғи линиясини тортиш, ичимлик суви олиб келиш, кўчаларни асфальтлаш, боғча ва мактаблар қуриш, йўл белгилари ўрнатиш, шаҳар марказига бориш йўналишларини шакллантириш, ёшлар учун ўқув марказлари қуриш,

маиший чиқиндини қайта ишлаш ва муқобил электр энергия манбаларини яратиш каби ижтимоий лойиҳалар ҳам кўзда тутилган.

18 гектардан зиёд майдонни эгаллаган мажмуаимизда ҳозирда трикотаж цехи иш олиб бормоқда.

Корхонамиз йилига 18 миллион метр аралаш мато ҳамда 10 миллион дона тайёр маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга. Европа давлатлари ва Хитойга 85 миллион евролик маҳсулот экспорт қилиш режалаштирилган. Бунинг учун корхонамизда сифат лабораторияси ташкил этилган. Давлатимиз раҳбари лабораториямизда фаолият олиб бораётган ёшларга яратилган шароитлар билан яқиндан танишди.

Президентимиз мен билан самимий мулоқот қилди. Шу аснода мақсадларим ва қаерларда таҳсил олганимга қизиқди.

– Орзуларингиз амалга ошишида қайсидир маънода корхонанинг ҳиссаси борми? – дея сўраганлариди тўғриси, шошиб қолдим. Мен каби ёшларга яратилган имконият ва қулайликларнинг қай биридан сўз очишни билмай, жуда ҳаяжонландим. Бу ерда хунар ўрганишни ўз олдига мақсад қилган ёшлар учун ўқув ва касаначилик маркази очилганлиги ҳақида гапирганимда, давлатимиз раҳбарининг миннатдорлигини яққол ҳис этдим.

Президентимиз келгусида тайёр маҳсулотлар турини кўпайтириш, таниқли брендлар билан ҳамкорлик ўрнатишда лаборатория ходимларининг хизмати катта эканлигини таъкидлади.

Юртбошимиз билдирган ишонч, қолаверса, масъулият кўзланган мақсадларимизга эришишда муҳим омил бўлиб хизмат қилишига ишонаман.

Гулсал АХМЕДОВА,
"Global textile infinity" корхонасининг сифат лабораторияси бош лаборанти.

ҒАЙРАТИМИЗНИ ОШИРДИ!

Юртимизда тадбиркорларга ҳавас билан қарайдиган замонлар келди. Фаолиятимиздаги тўсиқлар олиб ташланиб, ташаббусларимиз қўллаб-қувватланаётгани ишчанлигимизни ошириб, кучимизга куч қўшаётгани рост.

Президентимизнинг корхонамиз фаолияти билан танишиб, ўзининг кўрсатмаларини бергани барчамизни хурсанд қилиб қилди. "Қандай муаммонингиз бўлса, ечишга тайёرمىз", деган сўзлари ишчиларимизнинг ғайратини оширди.

"Art soft ceramics" корхонасининг фаолият бошлаганига эндигина бир йил тўлган бўлса-да, яхшигина натижаларга эришишга улгурдик. Ҳозирча бу ерда 177 нафар ишчи-ходим керамогранит маҳсулотлар тайёрлаш сир-синоатини ўзлаштириб, муносиб меҳнат шароитларида ишлашмоқда. Корхона тўла қувватда ишга тушса, ишчи ўринлар сони яна 100 нафарга ошади. Бизнинг катта кучимиз ишчиларимиз. Шу боис, улар меҳнатига рози бўлиб ишлаши тарафдориман. Ойлик маошлар ҳам шунга яраша 2 миллиондан бошланади. Улар бепул иссиқ овқат билан ҳам таъминланган.

Бугун 5 гектар майдонни эгаллаган

корхонамиз Қувасойга кўрк қўшиб турибди деб айта оламан. Чунки биз қаровсиз ётган ерни бўстонга айланттирдик. Сув, газ, электр олиб келиб, тадбиркорлик майдонини бино қилдик. Биринчи кафел чиқарганимиздан сўнг чарчоқларимиз ҳам чиқиб кетди. Ҳозирда маҳсулотларимиз хорижликдан анча арзон нархларда бозорга чиқарилмоқда.

Мен Президентимизга ҳам айтдим, ҳозир кўнглини тўқ қилиб, маррани баланд олиб ишлайдиган тадбиркор ютади. Юртбошимизнинг кўрсатмаларидан ўзимизга бир қатор вазифаларни белгилаб олдик. Келажакда иш ўринларини кенгайтирамай, маҳсулотимизни Россия, Қирғизистон ва Тожикистонга экспорт қилиб, иқтисодийтимиз юксалишига ҳисса қўшиш ниятидамиз.

Қаҳрамон ҲУСЕЙИНОВ,
"Art soft ceramics" корхонаси бош директори.

Маҳаллаларда микромарказлар

200 ТА ОИЛАДА ХУНАРМАНДЧИЛИК ФАОЛИЯТИ ЙЎЛГА ҚЎЙИЛДИ

– Камбағалликни қисқартиришнинг асосий омили аҳолини даромадли иш билан таъминлашдир, – дейди Тошлоқ туманидаги "Пиёзчилик" маҳалла фуқаролар йиғини хотин-қизлар фаоли Гўёхон Маматоирова. – Юртимизда оилавий тадбиркорликка молиявий кўмак кўрсатилиши, маҳаллаларда микромарказлар ташкил этилиши бизни жўрда ҳам мамнун этди. Бу йил мамлакатимизда оилавий тадбиркорлик дастурлари учун 12 триллион сўм маблағ йўналтирилиши белгилангани эътиборга сазовордир.

"Пиёзчилик" маҳалла фуқаролар йиғинида оилавий тадбиркорлик, хунармандчилик маҳалланинг "ўсиш нуқтаси" сифатида белгиланган бўлиб, бугунги кунда ҳудудда аҳоли, хусусан, хотин-қизлар бандлигини таъминлаш ҳамда тадбиркор аёлларни қўллаб-қувватлашга ва бунинг самараси сифатида камбағалликни қисқартиришга катта эътибор қаратилмоқда.

2022 йилда маҳаллада хунармандчилик йўналишида тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш истагидаги 50 нафарга яқин хунарманд оилаларга салкам 650 миллион сўм имтиёзли кредит ажратилди. Бунинг натижасида 150 дан зиёд иш ўрни яратилди.

Айни пайтда маҳаллада 200 дан кўпроқ оилада хусусий тадбиркорлик, хунармандчилик фаолияти йўлга қўйил-

ган. Шунингдек, 30 нафар хотин-қизлар ўз тадбиркорлиги орқали маҳалладошлари учун доимий даромад манбаига эга бўлган иш ўринлари яратишга эришмоқда.

Нозимахон Ёқубова қули гул чевар. Ҳозирда 10 нафар маҳалладошини ёнига олиб, миллий услуб, дизайн асосида аёллар ва эркаклар кийимларини тикмоқда.

– Ҳар ойда ўртача 5000 жуфт пойабзал тайёрлаб, ички бозорга етказиб берамиз, – дейди оилавий тадбиркор Муқаддас Солиева. – Оиламизнинг йиллик даромади ўртача 120 миллион сўмни ташкил этади. Косибчилик йўналишида 10 нафар маҳалламиз хотин-қизларини иш билан таъминлаганман.

"Пиёзчилик" маҳалла фуқаролар

йиғини бўйича ҳоким ёрдамчиси Акрамжон Раҳмоновнинг таъкидлашича, эндиликда маҳалладаги ҳар бир оиланинг ягона рақамли паспортини ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда. Шу тариқа камбағалликдан чиқариш борасида ҳар бир оилага алоҳида дастурлар тузила-

ди. Бандлик дастури ишлаб чиқилади, касб-хунарга ўқитиш, тадбиркорлик лойиҳаларини амалга ошириш чоралари кўрилади.

Рустамжон МАМАЖОНОВ,
Тошлоқ туман ҳокимлиги
Ахборот хизмати раҳбари.

ТУРКИЯДАГИ ЗИЛЗИЛА ОЎҚИБАТЛАРИ БАРТАРАФ ЭТИЛМОҚДА

Туркия ҳукумати Фавқулодда вазиятлар департаментининг сўнги маълумотига кўра, даҳшатли ер қимирлаши оқибатида мамлакатда қурбон бўлганлар сони 12 минг 391 кишига етди. Зилзила оқибатида 6 мингдан зиёд иншоот вайрон бўлган.

Ер силкиниши Қахрамонмараш, Газиантеп, Шонлиурфа, Диёрбакир, Адана, Адияман, Усмания, Ҳатай, Килис, Малатя ва Элазиг вилоятларида ҳалокатли воқеаларга сабаб бўлди. Табиий офат ҳудудида вайрон бўлган уйлар аҳолиси учун 50 минг 818 та чодир ўрнатилди. Қидирув-қутқарув ишларига 79 минг 110 киши, юк етказиб бериш, қутқарувчилар, шунингдек, жабрланганларни ташиш учун 104 та авиация техникаси жалб этилган.

Содир бўлган зилзила оқибатларини бартараф этиш учун давлат барча воситалар ва имкониятларини ишга солиди. Бу ҳақда Президент Режеп Таййиб Эрдоған зилзиладан зарар кўрган Қахрамонмараш шаҳрида маълум қилди.

"Анадолу" агентлигининг хабарига кўра, давлат раҳбари икки йирик зилзиладан зарар кўрган оилаларнинг ҳар бирига 10 минг лирадан ёрдам берилишини айтиб ўтди. Унинг сўзларига кўра, табиий офат зонаси аҳолиси, агар хоҳласа, Анталья, Аланья ва Мерсиндаги меҳмонхоналарга жойлашиши мумкин.

Эрдоған ватандошларни фалокатга қарши бирдамлик ва ҳамжихатликка чақирди. Фуқаролар, шунингдек, омма-

вий ахборот воситалари провокацияга берилмасликлари ва фақат Туркия ҳукумати ҳузуридаги Фавқулодда вазиятлар департаменти томонидан тарқатилаётган табиий офат ҳудудидаги расмий маълумотлардан фойдаланиш кераклигини ўқтирди.

Эрдоғаннинг баёнотида кўра, 60 дан ортиқ хорижий давлатлар Туркияни қувватлапти, уларнинг аксарияти қидирув-қутқарув ишида қатнашмоқда. Президент биринчи бўлиб ёрдамга шонлиган Озарбайжон, Исроил, Саудия Арабистони, Қатар, Қувайт ва Ўзбекистон давлатларига миннатдорчилик билдирди.

7 февраль куни Туркиядаги зилзила оқибатларини бартараф этиш мақсадида сафарбар этилган Ўзбекистон Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ходимлари Туркияга етиб борди. Айни пайтда улар 10 мингдан ортиқ этник ўзбеклар истиқомат қилувчи Ҳатай вилоятининг Овакенти ва Жумабозор қишлоқларида қидирув-қутқарув ишларини олиб бормоқда. 9 февралгача Ўзбекистон Фавқулодда вазиятлар вазирлиги қутқарувчилари томонидан жами 11 нафар жабрланган ва 33 нафар ҳалок бўлганлар вайронлар остидан чиқарилган.

Қутқарув ишлари 24 соат узлуксиз йўлга қўйилган. Бунда Ўзбекистонлик қутқарувчиларга Туркия Миллий қутқарувчилар гуруҳи мутахассислари ёрдам бермоқда.

– Туркияда юракларни ларзага келтирган зилзила содир бўлди ва унинг масштаби қарийб 200 км. квадрат атрофида эди. Бу катта масштаб Туркиянинг ўзида ўнта вилоятни қамраб олган бўлса, қўшни давлатларда ҳам вазият шунга яқин бўлди, – деди Туркиянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Олган Бекар. – 24 иш соати ҳолатида юз мингга яқин қутқарувчилар гуруҳи қулаган уйлар, бинолар остида қолган одамларни олиб чиқишга ҳаракат қилишмоқда. Шулардан олти минг нафари хориждан келган қутқарувчилардир. Бу жамоада ўзбек қутқарувчилари ҳам жонбозлик кўрсатаётгани бизни қувонтиради. Фурсатдан фойдаланиб, қардош ўзбек халқига ва ҳукуматида, шахсан Президент Шавкат Мирзиёев жаноби олийларига Туркия халқига кўрсатаётган ёрдами учун ўз миннатдорчилигини билдираман.

ТУРКИЯ ВА СУРИЯДАГИ ЗИЛЗИЛАДАН 23 МИЛЛИОН КИШИ ЖАБР КЎРИШИ МУМКИН

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ЖССТ) маълум қилишича, Туркиянинг жануби-шарқид ва Суриянинг шимолида юз берган зилзиладан жабр кўрганлар сони 23 миллион кишига етиши мумкин.

Азертаж ахборот агентлигининг ёзишича, ЖССТ фавқулодда вазиятлар бўйича вакили Адельхейд Маршанг Туркия ва Суриядаги зилзила ёки кейинги рўй берадиган афтершоклар 23 миллион кишининг жабр кўришига сабаб бўлиши мумкинлигини айтган.

ЖССТ бош директори Тедрос Адханом Гебрейесуснинг таъкидлашича, ташкилот Туркия ва Сурия ҳукуматида қўллаб-қувватлаш учун барча ҳамкорлар билан иш олиб бормоқда. Бош директор, шунингдек, икки мамлакатга тиббий дори-дармонлар юкланган учта чартер рейслар жўнатилганини маълум қилди. «Биз кундалик энг зарур буюмларни тўплаймиз ва ЖССТнинг тез тиббий ёрдами бригадалари тармоқларини фаоллаштиришмоқдамиз. Улар ярадорларга ва энг ночор одамларга зарур тиббий ёрдами кўрсатади», – дея қўшимча қилган Тедрос Адханом Гебрейесус.

БМТ БОШ КОТИБИ ЎРИНБОСАРИ ТУРКИЯГА БОРАДИ

БМТ Бош котиби Антониу Гутерриш зилзиладан сўнг гуманитар масалалар бўйича ўринбосари Мартин Гриффитсни Туркияга юборди, деб ёзди «РИА Новости» ташкилот хабарига таяниб.

Душанба куни юз берган кучли зилзила туфайли Туркия ва Суриянинг бир қатор ҳудудлари вайрон бўлган. Айни пайтгача қурбонлар сони 12 300 кишидан ошган. Президент Режеп Таййиб Эрдоған етти кунлик миллий мотам, табиий офатдан жабр кўрган 10 вилоятда уч ойлик фавқулодда ҳолат эълон қилди. Сурия Соғлиқни сақлаш вазирлиги маълумотида кўра, мамлакатда зилзила оқибатида 1 200 дан кўп фуқаро ҳалок бўлган, 2 мингдан зиёд одам жароҳатланган. Қидирув, қутқарув ишлари давом этмоқда.

ТАБИЙ ОФАТ ОЎҚИБАТИДА ИККИ МАДАНИЙ МЕРОС ОБЪЕКТИГА ҲАМ ЖИДДИЙ ЗАРАР ЕТГАН

ЮНЕСКО Суриянинг Алеппо шаҳридаги зилзиладан сўнг юзага келган вазиятдан хавотирда. Бу ердаги қалъа жиддий зарар кўрган, деб маълум қилди РИА Новости агентлигига ташкилот матбуот атташеси Том Маллар.

Туркиядаги тарихий Газиантеп қалъаси ва Суриядаги Ҳалаб қалъаси, иккаласи ҳам ЮНЕСКОнинг Жаҳон мероси рўйхатига киритилган. Туркияда душанба куни эрталаб зилзила содир бўлгани оқибатида ушбу маданий мерос объектларига ҳам жиддий зарар етган.

"Ташкилот ўз ҳамкорлари билан меросга етказилган зарарни ўрганиб чиқмоқда. ЮНЕСКО, айниқса, Сурияда хавф остидаги Жаҳон мероси рўйхатига киритилган қадимий Ҳалаб қалъасидан хавотирда. Бу иншоот катта зарар кўрган", – деди Маллар. Унинг қайд этишича, шаҳарнинг эски қисмидаги фарбий минора қулаб тушган, конструкциялари шикастланган ва заифлашган бир неча бинолар мавжуд.

ЎЗА ва интернет хабарлари асосида тайёрланди.

Буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий таваллудига 582 йил тўлди

ИЛМ ВА ҲИКМАТЛАР СОҲИБИ

Улуғ шоир Алишер Навоий XV аср ижтимоий, сиёсий ва адабий ҳаётида чуқур из қолдирган ва Иккинчи Ренессанс номи билан аталувчи буюк тарихий даврнинг энг ёрқин намоёндаси сифатида ҳамisha тарихчи олимлар эътирофида бўлган.

Тарихчи Хондамир ўзининг "Мақорим ул-ахлоқ" асарида Ҳазрат Навоийнинг туғилиши билан боғлиқ ҳолатларни шундай баён қилади: "У зотнинг кутлуғ сулоласи билан боғлиқ белгилар, ҳол тили билан шундан хабар бердики, яқин орада "унга гўдаклик чоғида-ёқ ҳикмат (ва илм) ато этдик" ояти (Қуръони карим, "Марям" сураси)нинг ҳақиқатини одамларга маълум қилади ва унинг муборак чеҳраси нурлари барчанинг шуурига шуни етказдики, тез орада фазл ва камол маснадини кутлуғ қадари билан безайди".

Мазкур оятда айтилганидек, Яратган томонидан бандасига улуғ тақдир ато этилиши унинг туғилишидан маълум бўлади, бу унга ҳикмат ва илмнинг ато этилганлиги, гўдакнинг пешонасида балқиб турган нур бунга далолат эканлигини муаррих қуйидагича ифода-лайди:

"Кимдаки олий тоифага мансубликнинг белгиси бўлса, бу нарса унинг чеҳрасида нур каби намоён бўлиб туради".

Ул олий Ҳазрат товук йилига тўғри келувчи (ҳижрий-қамарий) саккиз юз қирқ тўртинчи йил (844 йил, милодий 1441 йил) Рамазон ойининг ўн еттинчи куни йўқлик дунёсидан борлик оламига қадам қўйиб, ўзининг гўзал ва порлок чеҳраси улуғлиги билан ер юзига зеб-зийнат бағишлади. "Уларнинг юзларида неъматларнинг тароватини танирсиз (кўрурсиз)" ояти ("Мутаффи-фун" сураси) каримасига кўра, Олий Маҳдум нурлари порлок манглайида жилваланиб турган ҳамда "Уларнинг юзларида сажда асоратидан қолган излар бордир" ояти ("Фатҳ" сураси) каримасига кўра, буюклик ва улуғлик белгилари шоирнинг саодатли чеҳрасида намоён бўлиб турарди.

Пойқадами кутлуғ бу чақалоқнинг

ота-онаси бундай хайрли ҳадяни уларга тортиқ этган буюк Зотга шукурона келтириш ҳамда эл-юртга назр ва садақа бериш мақсадида зиёфату тўй маросимини ўтказишга, бу билан одамларга қувонч ва шодлик улашишга киришадилар.

Навоийнинг таваллуд куни Ислому оламидаги бир нечта энг муҳим воқеаликлар билан боғлиқ. Буни Аллоҳ ўзининг суюкли бандаларига инъом этадиган буюк тақдир нишонаси, дейиш мумкин. Ҳеч шубҳа йўқки, агар олижаноб хулқлар Худонинг суйган сифатлари бўлмаганида эди, мақтовга лойиқ мақом эгасини у билан мақтамаган бўларди. Бу ҳақда Муқаддас китобимизда "Албатта, Сиз буюк хулқ узрадирсиз" ояти ("Қалам" сураси) келтирилган.

Гўдаклигидаёқ илм ва ҳикмат нури билан безанган Ҳазрат ўз даврида истеъдодли ёшларга ғамхўрлик қилиб, уларни ўз тарбиясига олди, буюк иқтидор эгаларининг камол топишида катта жонбозлик кўрсатди, натижада, у зоти бобарокатнинг сояи давлатларида буюк расом Камолиддин Беҳзод ва улуғ тарихчи Хондамир каби истеъдодлар етишиб чиқди.

Хондамир болалик чоғларидан йигитлик даврининг охирига қадар Ҳазратнинг лутфу эҳсон ариғи ёқасида униб-ўсганлигини, Навоийнинг иноят нурлари ва меҳр-муҳаббати қўши остида ўзининг буюк инсон даражасига кўтарилганлигини чексиз миннатдорлик туйғуси билан эътироф этади. Бунинг шукронаси сифатида "Мақорим ул-ахлоқ" асарини ёзишни ўз олдига мақсад қилиб қўядики, токи бу иш қиёматга қадар ва қиёмат чоғида ҳам ул Ҳазратнинг мақтовга сазовор амаллари ва маъқул ишлари тўғрисидаги эслатмалар замона китоблари ҳамда даврон

ва-рақла-рида мангу қолишига сабаб бўлсин. Хондамир биргина жумла билан Навоий номининг нақадар буюклигини шундай ифода этади: **"Яхши номни иккинчи умр демиш улуғлар"**.

Ҳазрат Навоийнинг таълим борасида юксак даражадаги сахийлик ва илмпарварлик билан амалга оширган ишлари ҳам алоҳида таҳсин ва эътирофга лойиқ. Бу ҳақда шоирнинг ўзи "Вақфия" асарида атрофлича маълумот беради. Қайд этилишича, Навоий ўзи қурдирган мадраса мударрисларига ҳар йили 200 олтинга маош берилишини қатъий белгилаб қўйган. У замонларда 5 олтинга битта қўй берилган. Яна ҳар ойда икки қолдан бугдой ўзининг нонига ва минадиган отининг емига арпа берилган.

Талабалар икки ҳалқа, яъни гуруҳга бўлинган, бир гуруҳнинг сони 11 нафардан ошмаган. Ҳазрат талабаларни қобилияти ва яхши ўқишига қараб уч тоифага бўлган, уларга уч хил даражадаги маош (стипендия) тайин этган. Аъло ўқиган олти нафар талаба ҳар ойда 24 олтин нақди ва йилига беш қоп ошлиқ (бугдой) олган бўлса, васат – қониқарли ўқиган саккиз нафар талабанинг ҳар бирига 16 олтин нақди ва йиллик тўрт қоп бугдой, адно – ўртача ўқиган саккиз нафарининг ҳар бирига 12 олтин ва йилига уч қоп бугдой берилган. Мадрасанинг ошпази ва фаррошларига ҳам ойлик маошлари белгиланган.

Навоий буюрадики, "Ҳар йили мадраса маъмурияти 100 пўстин, 100

жун чакмон,
100 бўрк, 100
қўйлак-иштон сотиб

олиб, мударрислар, талабалар ва ходимлар ҳамда бошқа муҳтожларга улашсинлар". Қурбон ҳайитида шоир ҳисобидан битта мол ва бешта қўй сўйилиб, мадраса аҳли ва унинг атрофида яшовчиларга тарқатилган.

Ҳазрат Навоийнинг таълими бундай даражадаги эътибори бежиз эмас эди, албатта. Зеро, Навоий фитратидеги комил инсон тимсоли, шубҳа йўқки, чуқур билим ва гўзал хулқлар билангина бу маснадга эриша олади. Илм ва ҳикмат соҳиб бўлган шоирнинг ҳаёти ҳар биримиз учун ўрнак ва, айни пайтда, ифтихор ҳамдир.

Таъкидлаш жоизки, Алишер Навоий ҳаётлик давридаёқ унинг амалга оширган улкан ишлари ва қаҳрамонликлари эл орасида маълуму машҳур бўлган, хизматлари ва шарафли ишлари овозиси бутун дунёга тарқалган, барча юртлар ва гўшаларга бориб етган, турли халқлар орасида тилдан тилга кўчиб, оғиздан оғизга ўтган. Ўз даврида Ҳазратнинг узокни кўрувчи ақлий матонати билан дин ва давлат ишлари тартибга солинган, ақлга таяниб иш тутувчи собит фикрлари билан мамлакат ва халққа манфаатли бўлган энг муҳим масалалар ҳал этилган.

Наргизахон УМАРОВА,
Фаргона давлат университети
профессори вазифасини бажарув-
чиси, филология фанлари
доктори.

"ИНСОФ ИЛА АДЛ ҚАСРИНИ ТУЗ"

Ҳазрат Навоийнинг насрий усулда ёзилган муқаддима ва Ҳазрати Али томонидан айтилган арабча ўғитларнинг туркий тилдаги талқинларидан иборат "Назм ул-жавоҳир" асарида фикҳ (ҳуқуқ) ва фақиҳ (ҳуқуқшунос) кадр-қиммати улуғланган шундай мисралар бор:

**Қолгон киши касби
илмдин заҳмат аро,
Фикҳ ўргансун саъй ила ул
меҳнат аро,
Илм ичра шараф фикҳда
бил нисбат аро –
Ким сарвар эрур фақиҳ бу
уммат аро.**

Шоир бу мисралар орқали ҳар бир кишининг фикҳни – ҳуқуқни ўрганиши мақбул эканини уқтирмақда. Чунки фикҳ илмлар ичида шарафлиси, фақиҳ – ҳуқуқшунос эса жамиятнинг сарвари, демакки, энг етуқ вақилидир.

Алишер Навоий ўғит ва ҳик-

матларнинг тўғридан-тўғри таржимасини бериш билан чекланиб қолмаган. Аксинча, айни ўша ҳикматнинг мазмун-моҳиятига алоҳида рубой бағишлаб, бадиий жиҳатдан бойитилган ўз фикрларини тақдим этган. Масалан, юқоридаги рубой "Назм ул-жавоҳир" асарида 109-рақам билан келган ва у "Содат ул-уммат ил-фуқаҳоу", яъни "Фикҳ уламулари – халқ сарваридирлар", деган ҳикматнинг туркий назмдаги талқини ҳисобланади.

Бугунги кун ибораси билан айтганда, ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш масаласи эл-юртимизда доимо эътиборда бўлиб келган. Ўз навбатида, ҳуқуқий маданият – бу қонунларимизда ифодасини топган, яъни бизга берилган шунча ҳуқуқлардан имкон қадар кўп фойдаланиш даражаси деганидир.

Алишер Навоий яшаган даврда, қолаверса, янада олис тарихимизда аждоқларимиз ҳуқуқ илми ва ҳуқуқшунослик касбини нечоғлик улуғлаганига яққол гувоҳ бўлиб турибмиз. Демакки, ота-боболаримиз азалдан ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билишган ва муносиб кадрлашган, ҳуқуқни ўргатиш ҳамда ўрганиш эса муносиб рағбатлантирилган.

Ҳазрат Навоийнинг фикҳ илмидан, адлу адолат, одиллик, халқпарварлик, бугунги давр тили билан айтганда, ҳуқуқшунослик, қонунчилик, одил судлов соҳаларидан чуқур хабардор бўлгани боис, бу борадаги ҳуқуқий билим ва тажрибасидан ижод ҳамда амалиётда атрофлича фойдаланган. "Адолат", "адл" тушунчалари ҳақида, демакки, "ҳуқуқий давлат", "адолатли жамият", "фуқаронинг ҳуқуқ ва бурчлари" хусусида "адл"

сўзини адолат, одиллик, ҳақлик, тўғрилиқ, ҳаққонийлик, инсоф тушунчаларини англатиш учун ишлатса, ўз навбатида, "адолат" сўзини ҳаққоният, инсофлилик, шафқатлилик, одиллик маъноларида қўллаган.

**Зинҳорки, зулм риштасини уз,
Инсоф ила адл қасрини туз.**
Ушбу мисралар давлатимиз раҳбари илгари сурган: "Судьянинг онгида – адолат, тилида – ҳақиқат, дилида – поклик бўлиши керак", деган ғоя билан уйғун ва ҳамоҳанг.

Алишер Навоийнинг асарларида "адл" сўзи қўлланилган мисралар жуда кўп учрайди. Хусусан, "адл уйи" – адолат, ҳаққонийлик ўрнига қўйилган жой, "адл бўстони" – адолат боғи, адолатнинг гуллаб-яшнаши, "адл эшиги" – адолат, мурувват қилишга киришиш, "адл қўеши" – одиллик, адолат-

пешаликнинг порлок анъанаси, "адл қонуни" – адолат кўрсатмалари, "адл тариқи" – адолат йўли-йўриғи, "адл занжири" – адолат силсиласи, "адл аёғи" – мурувват жами, яхшилик, марҳамат, ҳаққонийлик нашъаси, "адл авзони" – ҳақиқат ўлчови, мезони, "адл жўйбори" – адолат қарор топиши, инсоф билан иш тутулиши, "адл бунёди" – адолатни тиклаш, ҳаққонийликни таъминлаш, одилона иш тутуш, "адл бозуси" – адолат қўли, ирода, "адл амри" – одиллик йўл-йўриғи; одиллик кўрсатмаси, "анжоми адл" – адолат натижаси, "адл аҳли" – адолатчилар, одиллар иборалари шулар жумласидандир.

Инсон қалбининг қувончу қайғусини, эзгулик ва ҳаёт мазмунини, ҳуқуқ ва адолатнинг маъно-моҳиятини Алишер Навоийдек теран ифода этган ижодкор жаҳон адабиёти тарихида камдан-кам топилади.

Жамила АКРАМОВА,
Фаргона туманлараро
иқтисодий суди судьяси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ МУРОЖААТНОМАСИГА МУНОСАБАТ МАЙДОНИДА – ФАРҒОНА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАРИ

ТАРАҚҚИЁТНИНГ
ЯГОНА ТЎҒРИ ЙЎЛИ

Мамлакатимизда ижтимоий-маънавий барқарорлик туфайли барча соҳаларда амалга оширилаётган ислохотлар қаторида таълим тизимини янада такомиллаштириш, унинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, малакали педагог кадрлар билан таъминлаш, шу билан бирга, таълим-тарбия беришни халқро таалабларга мос равишда ташкил этиш ҳозирги кундаги ислохотларнинг мазмунидир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлиси ва Ўзбекистон халқига Муурожаатномасида таълим соҳадаги ислохотларнинг янги босқичи сифатида 2023 йилдан халқро таълим дастурларини тизимга янада кенгроқ жорий этиш таклифи илгари сурилди. Буларнинг барчаси таълим жараёнини янги сифат босқичига кўтариш учун хизмат қилади. Президентимиз таъкидлаганларидек, таълим сифатини ошириш – Янги Ўзбекистон тараққиётининг яккаю ягона тўғри йўлидир.

Мамлакатимизда кенг кўламли демократик ўзгаришлар, жумладан, таълим ислохотлари орқали илғор таълим стандартлари ва методикаларини жорий этиш учун алоҳида илмий институт ва лабораториялар ташкил этиш асосий мақсадлардан бири сифатида белгиланган.

Биз педагоглар бугун тобора кучайиб бораётган талабларга жавоб бериш мақсадида фидоийлик билан меҳнат қилиш зарурлигини чуқур ҳис этишимиз. Олдинга, янгиланиш сари бир неча қадам қўйиш учун эса халқимиз эсрлар давомида тўплаган бебаҳо тажриба, яъни кадрлар тайёрлаш бўйича ҳамда илмий-таълимий соҳада эришилган ютуқлар, услубий, тузилмавий, моддий ва инновацион ривожланиш тажрибасини ҳисобга олишимиз, улардан оқилона фойдаланиш лозим. Айни шундай йўл янгиланиш ва кашфиётлар сари дадил

одим – олий таълим муассасаларини замонавий тадқиқотлар университетига айлантириш йўлидир.

Бугунги кунда университетларнинг таълим бериш фаолияти янада такомиллаштирилиб, халқимизнинг эсрлар давомида шаклланган илм сари интилиш фазилати яна бир бор намоён бўлмоқда. Ёшларимиз соғлом, фаровон турмуш кечириш, эгаллаган касби бўйича етук мутахассис сифатида доимий иш ўрнига эга бўлиш, масъулиятни ўз зиммасига ола билиш, инсоний қадр-қимматни камситишга йўл қўймастик, қисқача айтганда, комилликка эришиш учун ҳаракат қилиптилар ва бу жараёнда таълим олишни энг асосий шарт сифатида билишмоқда.

Барча олий таълим муассасалари қатори Фарғона давлат университетига кейинги йилларда илғор хорижий олий таълим муассасалари билан илмий, таълимий ва тадқиқот фаолияти, шунингдек, халқро таълим дастурлари доирасида ҳамкорлик қилинмоқда. Халқро тажрибаларни ўрганиш биз педагогларни таълим жараёнининг шакл ва мазмунини кенгайтириш моҳиятини чуқур англашга, Президентимиз таъбири билан айтганда, замонавий билимлар ва хорижий тилларни ўрганишга ундамоқда.

Элдоржон НАЖМИДДИНОВ,
"Ижтимоий-гуманитар фанлар"
кафедраси мудири.

Президентимиз Муурожаатномада келгусидаги тараққиётимиз, жоиз бўлса, миллатимиз ва давлатимизнинг қай даражада ривожланиши ёшларга бериладиган таълим-тарбия ишларининг натижасига боғлиқ эканлигини айтиб ўтдилар. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки келажакимиз, Ватанимизнинг келгусида гуллаб-яшнаши, фуқароларимизнинг фаровон яшашини бизнинг бугунги кунда ёшларни қай даражада ақли расо, ватанпарвар, меҳнаткаш, тадбиркор, ижодкор қилиб ўқитиш ва тарбиялашимизга, бир сўз билан айтганда, улар камолотига боғлиқ.

КЕЛАЖАГИМИЗ – ЁШЛАР
КАМОЛОТИГА БОҒЛИҚ

Хўш, ҳозирги пайтда таълим-тарбия тизимида амалга оширилаётган ишлар қандай аҳволда? Улар юқорида айтилган вазифаларни бажаришга қай даражада мос келади?

Ҳозирда мактаб таълимига, унинг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга катта эътибор қаратилмоқда. Лекин бир нарса ўйланганди: нима учун ўқувчилар мактабдаги жамоат ишларига жалб қилинмайди? Ахир ёшлар навбатчилиқ асосида ўзлари ўқиётган синф хонасини тозаласа, шанбаликлар ўтказиб, ободончилик ишларини амалга оширсин – бунинг нимаси ёмон?

Кузатишимизча, жуда кўп ўқувчилар мактабда ҳам, ҳатто яшаш ўйларига ҳам бундай юмушларни бажаришмайди. Бу ҳолат уларда энгилтаклик, ишқамаслик, бошқаларнинг меҳнатини қадрламаслик каби салбий хислатларнинг пайдо бўлишига ва ривожланишига олиб келмайдими?

Олий таълим муассасалари ва талабалар ҳақида фикр юритадиган бўлсак, йилдан-йилга олий ўқув юртлари сони кўпайиб бормоқда. Давлатимиз томонидан олийгоҳларнинг моддий-техник базасини яхшилаш, талабаларни ижтимоий ҳимоя қилиш, профессор-ўқитувчиларнинг моддий аҳволини яхшилаш учун ҳам катта ишлар амалга оширилмоқда. Лекин талабаларга берилаётган таълим сифати қандай, келгусида улар қай йўсинда фаолият кўрсатади? Афсуски, бу ҳақда ҳозирча қувониб гапира олмаимиз.

Яна бир нарса алоҳида таъкидлаш зарур. Бу фикр ўргатиладиган соҳалар бўйича ишлаб чиқилган классификаторларга тегишли. Айтиш мумкин, ҳозирда амалда бўлган классификаторлар таълим сифатини таъминлашга хизмат қилмайди. Таққослаш учун бир мисолни келтирамиз. Касб-хунар коллежларида ўқувчилар камида 2-3 та касб-

ни эгаллаган кичик мутахассислар бўлиб етишиб чиқади. Олий таълимда ҳам ёндош ёки бир-бирига яқин бўлган камида иккита ихтисосликни ўргатиш мумкин. Бу мутахассиснинг келгусидаги фаолият доирасини ҳам кенгайтиради.

Таълим тизимида сифатни ошириш ва рақобатбардош кадрлар тайёрлашни такомиллаштириш учун қуйидагиларга эътибор қаратишни таклиф қиламиз:

Мактаб таълимида ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш ишларини кучайтириш, ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этиш орқали меҳнатсеварлик ва ватанпарварлик ғоялари руҳида тарбиялаш керак.

Талабаларнинг фаоллигини ошириш, бунинг учун турли маърифий-тарбиявий тадбирлар ўтказишни такомиллаштириш, ғойибларни моддий ва маънавий томондан рағбатлантириб бориш мақсадга мувофиқ. Бундай танловларни профессор-ўқитувчилар ўртасида ҳам ташкил этиш, уларни маълум бир вақт орлиғида касбий тестлардан ўтказиш, шунга қараб табақалаштирилган ойлик маош, рағбатлантиришни белгилаш керак.

Юқори ташкилотлар томонидан классификатор, фан режалари ва дастурларини қайта кўриб чиқиш, ўқув муассасаларида таълим сифатини оширишга хизмат қиладиган ўзгаришлар киритилиши керак.

Ҳозир биз қандай ютуқларга, даражага эришган бўлсак – бу, албатта, амалга оширилган таълим-тарбия натижасидир.

Исмоилжон КАРИМОВ,
физика-техника факультети
"Технологик таълим" кафедраси доценти,
педагогика фанлари
номзоди, Турон ФА аъзоси.

«ЯШИЛ ЭНЕРГЕТИКА» –
ЗАМОН ТАЛАБИ

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев Муурожаатномада "яшил энергия" манбаларига катта эътибор қаратди. Шу йўналишда тўплаган тажрибалар асосида ишлар олиб боришни, тараққиётга фақат машаққатли ва жасоратли меҳнат орқали эришилишини таъкидлади.

Фарғона давлат университетига 10 йилдан бери "яшил энергетика", яъни қуёш, шамол энергияси, сувнинг кинетик энергияси, биогаз, водород энергияси, термоэлектрик материаллар олиш технологиясини, улар асосида термогенераторлар ва термохолодильниклар, изотоп материаллар асосидаги термогенераторлар, нанотехнология асосида қуёш элементларини яратиш ва натижаларни амалиётга жорий этиш устида изчил фаолият олиб борилмоқда.

Олийгоҳда ўтган йилдан "FarDU-yashilenergiya" академик унитар корхонаси фаолияти йўлга қўйилди. Унинг асосий вазифалари қаторига корхоналарга қуёш электр станцияларини ўрнатиш, эркин оқимли сувлар учун қуввати 5-10 кВтли гидроэлектр станциялар ҳамда шунча қувватга эга шамол электр станциялари технологияларини яратиш қиради. Амалий ишлар натижаси ўларок, бир неча янги технологиялар ишлаб чиқарилиб, амалиётга жорий этилди.

Ҳозирда "яшил энергия" манбалари асосида яратилган қурилмаларни программалаштириш, автоматлаштириш, университет ҳовлисидеги

чироқларни қуёш электр станциялари билан таъминлаш, водород энергетикаси бўйича технология яратиш ва илмий таълим бериш (энергетика хавфсизлигини таъминлаш), нанотехнология бўйича қуёш электр станциясининг модулини яратиш, соҳа мутахассисларини тайёрлаш каби ишлар ҳам олиб борилмоқда. Жараёнларда факультетнинг профессор-ўқитувчилари, ёш олимлар, магистрлар, талабалар, уюлмаган ёшлар фаол иштирок этишмоқда.

Салим ОТАЖОНОВ,
физика-техника факультети
"Технологик таълим"
кафедраси мудири, физика-математика фанлари
доктори, профессор.

ТАЪЛИМ СИФАТИ ЯНГИ АВЛОД
ТАҚДИРИНИ БЕЛГИЛАЙДИ

Давлатимиз раҳбари Муурожаатномада айтганларидек, барча муаммоларнинг ечими – таълимда. Таълимнинг устуни эса ўқитувчилардир. Айнан шу ҳақиқатни теран англаган Президентимиз жамиятимизда ўқитувчиларнинг мақомини, уларнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилишни Конституцияда алоҳида белгилаш зарурлигини қайд этдилар. "Жамиятда ўқитувчи касби нуфузини ошириш, шароитларини яхшилаш 2023 йилдаги энг асосий вазифаларимиздан бири бўлади", дея таъкидлаб, биринчи навбатда, Янги Ўзбекистон учун энг катта инвестиция бўлган таълимни қўллаб-қувватлашга эътибор қаратилишини айтиб ўтдилар.

Муурожаатномада айтиб ўтилган ҳар бир фикр ва таклифлар миллат келажакига, халқимиз тақдири учун бевоҳита дахлдордир. Айниқса, сўз ёш авлод таълим ҳам олиб борилмоқда. Борганда, болаларнинг мактабдан она тили ва чет тилларини пухта ўзлаштириб, компьютерда ишлашни ўрганиб чиқиши зарурлиги, уларни касб-хунарга, санъат ва маданиятга қизиқтириш лозимлиги давлатимиз раҳбари эътиборидаги муҳим масала сифатида ўртага ташланди. Чиндан ҳам,

ўқувчиларда эркин, танқидий ва креатив фикрлашни, жамоада ишлаш ва мулоқот кўникмаларини шакллантириш бугунги шиддатли ва ривожланган замонда ҳар қачонгидан муҳим саналади.

Президентимиз давлатимиз ва жамиятимиз олдида турган энг муҳим мақсад ҳамда вазифалар ҳақида тўхталар эканлар, катта ишонч, қатъият билан "Қанчалик қийин бўлмасин, танлаган йўлимиздан ҳеч қачон ортга қайтмаймиз. Кўзлаган марраларимизга, албатта, етамиз. Бу йўлда нияти

улуғ, қалби пок, меҳнаткаш халқимизга таянамиз. Бир тану бир жон бўлиб ҳаракат қилсак, эл-юртимиз интилаётган Янги Ўзбекистонни, албатта, барчамиз биргалликда бунёд этамиз", – дея таъкидладилар. Демак, биз устозларнинг зиммасига ҳам ана шу эзгу мақсадларга мос масъулият ва ишонч юкланмоқда.

Ирода ХОЛДАРОВА,
"Бошланғич таълим услубиёти" кафедраси мудири, филология фанлари бўйича фалсафа доктори, доцент.

СЎЗ ВА ИНСОН САЛОМАТЛИГИНИ САҚЛАШГА ДОИР МУҲИМ ТАДҚИҚОТ

Бундан бир йил муқаддам фақат республикамиздагина эмас, балки Марказий Осиёда биринчи бўлиб жамоат саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлашга йўналтирилган олий медицина ўқув юрти – Фарғона жамоат саломатлиги тиббиёт институтининг ташкил этилиши муносабати билан инсон саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлашнинг иқтисодий, ижтимоий, маиший, экологик, маданий, сиёсий ва маънавий омилларини, хусусан, сўзнинг инсон саломатлиги, меҳнат самарадорлигини яхшилаш, халқимизга муносиб фаровон ва бахтли ҳаёт яратиш, шахслараро муносабатларни янада такомиллаштиришдаги ўрни, роли ва аҳамиятини ўрганишга бағишланган тадқиқотлар яратила бошланди. Ана шулардан бири филология фанлари номзоди, доцент Маҳфузулло Раҳмоновнинг “Сўз ва саломатлик” номли асаридир.

Мазкур тадқиқот ўзининг мазмуни, мундарижаси, қўйилган масалаларнинг салмоғига кўра, тилшунослик, тил фалсафаси, тил социологияси, социология, психология, нутқ маданияти, нотиклик санъати мутахассислари учун муҳим манба бўлиб хизмат қилиши шубҳасиз.

Асарнинг муҳим жиҳати шундаки, сўзнинг нафақат илмий, балки фалсафий моҳияти, функциялари, инсон саломатлигини сақлашнинг муҳим омилларидан бири эканлиги кўплаб хорижлик олимларнинг тадқиқотлари мисолида исботлаб берилган. Сўзнинг инсон ҳаёти ва

тақдиридаги ўрни, айрим касалликларни даволашда ишончли восита эканлиги буюк ҳаким ва файласуф Абу Али ибн Сино, шоир ва давлат арбоби Алишер Навоий асарларида келтирилган муҳим хулосалар билан далилланган.

Китобнинг яна бир қимматли жиҳатини алоҳида таъкидлаш жоиз. Аввало, муаллиф тил сингари муҳим ва сирли ҳодисани илмий асосда ҳаққоний ва холис тадқиқ этишда эскича методологиянинг бирёқлама ва яроқсизлигини, сўз инсоният борлигининг бирламчи ва фундаментал асоси эканлигини исботлаш учун тарих синовларидан ўтган

муқаддас диний манбалар, буюк аждодларимизнинг бой меросига мурожаат этган. Хусусан, олим ҳазрат Алишер Навоийнинг:

**Сўз келиб аввалу жаҳон сўнгра,
Не жаҳонки, кавн ила макон сўнгра...**
Яна

**Инсонни сўз айлади жудо ҳайвондин,
Билки, гуҳари шарифроқ йўқ андин** – сингари муҳим хулосалари билан фикрларини исботлашга ҳаракат қилганлиги янгича дунёқараш ва тафаккур тарзининг муҳим ютуғидир. Асарнинг бошидан охиригача Инсонга, Ватанга бўлган муҳаббат она тилга, сўзнинг маъносига бўлган эътибор ва ҳурматдан бошланади, деган юксак ва олижаноб ғоя илгари сурилади.

Миллий тил халқ ва жамиятнинг маънавий бойлиги, битмас-туганмас хазинаси. Бироқ бу хазинадан турли ижтимоий гуруҳ ва қатламлар ўз манфаатлари ва мақсадлари йўлида фойдаланади. Жамиятда ёлғончилик, алдаш, мунофиқлик ва фирибгарлик бир амаллаб тирикчилик ўтказиш воситасига айланар экан, буюк немис файласуфи Гегелнинг: “Муҳтожлик барча муқаддас қадриятларни ҳақоратлайди”, деган ҳикматли сўзлари беихтиёр ёдга тушади.

Ҳамма замонларда ҳам жамиятда озчиликни ташкил этадиган элитар қатлам (олимлар, уламолар, мулкдорлар, бизнесменлар ва ҳ.) миллий тилнинг раванқ топишидан ҳаётий манфаатдор бўлиб келган. Ростгўйлик, сўзнинг устидан чиқиш, сўзни қадрлаш, қисқа, лўнда ва аниқ сўзлаш каби фазилатлар элитар қатламга мансуб кишиларнинг фикрлаш ва ҳаёт тарзидир. Эркинлик

бор жойда чиройли, рост сўзлашга, суҳбатдошни диққат билан тинглашга, унга нисбатан сабр-тоқатли бўлишга ва саводхонликка интилиш кучаяди. Иқтисодий эркинлик шароитида хусусий клиника шифокорлари, ҳамширалари ва ҳатто техник ходимларининг мижозлар ишонч ва меҳрини қозониш учун уларга қулайлик яратишга, ширинсўзлик билан муомала қилиб, аъло даражада хизмат кўрсатишга интилишлари, савдо дўконлари сотувчилари, киракашлик қилаётган автомобиль ҳайдовчиларнинг йўловчиларга нисбатан ширинсўзлиги ва самимийлиги остида иқтисодий манфаат ётиши ҳеч кимга сир эмас. Асар муаллифи тўғри таъкидлаганидек, яхши сўз иқтисодий наф ҳам келтиради.

Асар муаллифи бўлажак шифокорларга сўз шунчаки алоқа, фикр алмашиш воситасигина эмас, балки инсон кайфиятини кўтариш, умрни узайтириш, саломатликни тиклашнинг муҳим ва қулай воситаси эканлигини олим муаллифлар эришган ютуқлар мисолида исботлашга ҳаракат қилган.

Маҳфузулло Раҳмонов таъкидлаганидек, сўз инсон саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлашнинг асосий омилларидан бири бўлибгина қолмай, миллий ўзлимизни англаш, бутун жамиятни соғломлаштиришнинг ҳам муҳим қуролидир. Зеро, сўзни қадрлаш одамийлик, эзгулик, гўзаллик ва ҳақиқатни қадрлаш демакдир.

**Қодирқул РЎЗМАТЗОДА,
Фарғона жамоат саломатлиги
тиббиёт институти “Ижтимоий
фанлар” кафедраси профессори
в.б., фалсафа фанлари доктори.**

ҲУҚУҚ БУЗИЛГАН ЖОЙДА АДОЛАТ ЙЎҚОЛАДИ

Адлия органлари тизимида қисқа вақт мобайнида қонун ижодкорлиги, аҳоли мурожаатлари ва шикоятлари билан ишлаш борасида ўзига хос мактаб яратилди. Бу тажриба эса ўз самарасини бермоқда.

61 МИЛЛИАРД СЎМ ЭГАЛАРИГА ҚАЙТАРИЛДИ

Аҳоли мурожаатларини ижтимоий ҳаёт ой-наси дейиш мумкин. У жамиятимизни қандай бўлса, шундайлигича акс эттиради. Таҳлил ва хулосалар қилиш имконини беради.

Фарғона вилояти адлия бошқармаси ва унинг қўйи тизимларига ўтган йил давомида 12 минг 431 та мурожаат келиб тушди. Эътиборли жиҳати шундаки, адлия органлари томонидан қўрилган ҳуқуқий таъсир чоралари натижасида 61 млрд. 988 млн. сўм миқдоридagi маблағ ўз эгаларига қонуний тартибда қайтарилди.

Аксарият мурожаатлар меҳнат қонунчилиги, иш берувчи ҳамда ходимлар ўртасидаги муносабатларда акс этмоқда. Масалан, ўтган йилда келиб тушган мурожаатларнинг 5 мингга яқини меҳнат муносабатлари ва низола-рига оид. 4 мингдан ортиги эса коммунал, солиқ, банк, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва бошқа соҳаларга тааллуқли.

ҚОНУН – УСТУВОР

Ҳалол, пешона тери эвазига жамғарилган пуллар инсон учун қадри. Бироқ қонунан ўзингизга тегишли бўлган маблағ кимнингдир айби ёки вазифасига масъулиятсизлиги ту-файли белгиланган тартибда тўлаб берилма-са, сарсон-саргардон ва... ваколатли орган-ларга мурожаат қилишга мажбур бўласиз.

Фурқат туманида ана шундай ҳолат юз берди. Гап шундаки, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 28 декабр-даги 779-сонли қарори билан тасдиқланган

«Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш орган-лари ходимларини рағбатлантириш жамғар-маси тўғрисида»ги Низомнинг 15-бандига асосан, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимлари фаолиятини рейтинг баҳолаш тизими жорий қилинган. Бу орқали маҳалла ва нуронийларни қўллаб-қувватлаш бўлимлари томонидан ҳар ойлик устамалар белгиланиши назарда тутилган.

Бироқ туман маҳалла ва нуронийларни қўллаб-қувватлаш бўлими фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимларига устама пуллари тўламай келган.

Аниқланган ҳолат юзасидан туман адлия бўлими томонидан қонунчиликда белгиланган тартибда таъсир чораси кўрилди ва фуқа-роларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ходимларининг 107 миллион сўм устама пул-лари тўлаб берилиши таъминланди.

Олтириқлик Дилором Ваҳобиддинова 2019 йилнинг февраль ойида уй-жойга муҳтож оилалар учун ўтказилган онлайн савдода 2-гуруҳ ногиронлиги бор укаси учун ер сотиб олганди. Бироқ қувончи узоққа чўзилмади. Мазкур ер майдонида уй-жой қуриш учун кўплаб бюрократик тўсиқларга дуч келди.

– Сансалорлик, асаббузилиш ҳолатлари тўрт йил давом этди, – дейди Дилором Ваҳобиддинова. – Бу вақт мобайнида кўп идора-ларга бордим. Ахийри туман адлия бўлимига мурожаат қилдим. Кўп йиллик муаммо 20 кун ичида суд тартибда ижобий ҳал этиб берилди.

Шунингдек, Қўқон шаҳар адлия бўлими томонидан шаҳар халқ таълими бўлимига киритилган тақдимномага асосан, 41 та ўрта таълим мактабининг 59 нафар кутубхона ходимларига 307 миллион 529 минг сўм уста-малар тўлаб берилиши таъминланди. Бешариқ

туман адлия бўлими томонидан ўтказилган мониторинг давомида эса 12 ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи бор 118 нафар ходимга ҳар йили уч иш кунидан кам бўлма-ган мuddат билан ҳақ тўланадиган қўшимча таътил берилмаганлиги аниқланиб, қонунчи-лик доирасида таъсир чоралари кўрилди.

Тошлоқ туман тиббиёт бирлашмаси томо-нидан 675 нафар тиббиёт ходимига Ўзбекис-тон Республикаси Президентининг 2021 йил 20 декабрдаги “2022 йилда расмий саналарни нишонлаш даврида қўшимча ишламайдиган кунларни белгилаш ва дам олиш кунларини кўчириш тўғрисида”ги Фармонига асосан, меҳнат таътили кунлари 5 иш кунига қисқар-тирилиб, ходимларга камайтирилган ҳолда меҳнат таътили пули ҳисобланган ва асосиз равишда меҳнат таътили пули ушлаб қолин-ган.

Меҳнат кодексининг 133-моддасига кўра, барча ходимларга, шу жумладан, ўриндош-лик асосида ишлаётган ходимларга, дам олиш ва иш қобилиятини тиклаш учун иш жойи (лавозими) ва ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда йиллик меҳнат таътиллари берилади. Тақдимнома натижасида меҳнат таътилига чиққан ходимларга 292 миллион 881 минг сўм тўлаб берилди.

Юқорида келтирилган мурожаатлардан хулоса қилиш мумкинки, меҳнат муноса-батларида ҳуқуқий саводхонликни ошириш ҳаётий заруратга айланиб бормоқда. Бу эса адлия органларига янада катта масъулият юклайди.

**Элёржон ЭҲСОНОВ,
Фарғона вилояти адлия бошқарма-сининг Жамоатчилик билан алоқалар
бўйича етакчи маслаҳатчиси.**

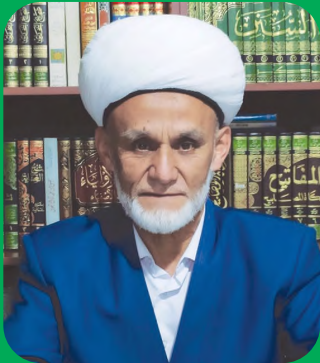
Фарғона вилояти
бош имом-хатиби
Убайдулло ҳожи
АБДУЛЛАЕВ
тахрири
остида

Жума
сабоқлари

ҲЕЧ КИМНИНГ ОЙЛАСИ БУЗИЛМАСИН!

Абдулмажид ИСАҚОВ,
Қўқон шаҳар бош
имом-хатиби

Оилавий ҳаёт кечириш динимиз кўрсатмаларига мувофиқ бўлса, у ҳақиқатда мустаҳкам ва бардавом бўлади. Афсуски, жамиятимизда оилавий ажримлар тез-тез учраб турибди. Бу ажримларнинг ўзига яраша сабаблари мавжуд бўлиб, қуйида улардан баъзиларини келтирамиз.

Оилалар пароканда бўлишининг жиддий сабаблардан бири, бу – мол-парастликдир. Пайғамбаримиз алай-ҳиссалом шундай марҳамат қиладилар: **“Ҳар бир умматнинг фитнаси (синови) бор. Умматимнинг фитнаси молу дунёдир”**.

Молу дунё – бизга берилган синов. Арзимаган матоларни деб фарзандларини бахтсиз қилиб қўяётган ота-оналар кўпайиб бормоқда. Аслида бахту саодат, оилавий фароғат дегани фақат мол-дунё билан ўлчанмайди. Иқтисодий имконият кенг бўлган билан маънавий жиҳатдан инсон қашшоқ бўлиши бахтсизликдир.

Фузайл ибн Иёз раҳматуллоҳи алайҳ **“Бахтсизликнинг нишониси қуйидаги нарсаларда кўринади: бешарм ва беҳаё бўлиш, кўнгли қаттиқ ва дағал бўлиш, молу дунёга ҳаддан ортиқ муккасидан кетиши”**, – деган эдилар. Маънавий жиҳатдан қашшоқ бўлган инсонлар ҳаётдаги ҳамма нарсани бойлик билан ўлчайдилар, арзимаган нарса кам бўлса, жанжал чиқариб, оилани бузишгача бормоқдалар.

Эр-хотин ҳаётига баъзи ота-оналарнинг ноўрин аралашуви ёш оилаларнинг бузилишига энг катта сабаблардан бири бўлмоқда. Ёш оилалардан **“Мен аёлим билан яхши муносабатдаман, лекин ота-онам келин билан муро-са қилолмаппти”**, – деган гапларни эшитамиз. Ҳатто фарзандига **“Келинга жавобини бермасанг, сени оқ қиламиз”**, – деб айтаётган ота-оналар ҳам бор. Минг афсуски, талоқнинг келиб чиқишига бу ҳолатнинг олдини олиши керак бўлган шахслар, яъни ота-оналар сабабчи бўлиб қолишмоқда. Шуни билиш лозимки, ота-она фарзандини аёлига талоғини беришга мажбурлашга ҳаққи йўқ. Аксинча, катталар ёшларни сабр ва шуқурга қақариб, оилани сақлаб қолишга тарғиб қилишлари керак. Келин-куёвлар ўртасини ислоҳ қилиб, адолат билан иш тутиб, уларнинг оиласини сақлаб қолиш айна муддаодир.

Эр-хотин ўз ҳуқуқ ва мажбуриятларини билмасликлари ҳам оиланинг бузилишига олиб келади. Ҳозирги кунда эр-хотин ҳақ-ҳуқуқлари хусусида адабиётлар кўп бўлиб, улардан албатта оила қуриш арафасидаги ёшлар фойдаланиши зарур. Демак, ҳар бир

ота-она тўйдан олдин фарзандларининг фақат моддий жиҳатларига эмас, балки маънавий дунёси, диёнати, тарбияси ва одоб-ахлоқига кўпроқ эътибор бериши лозим. Бу ҳақда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алай-ҳи васаллам ҳадиси шарифларида шундай марҳамат қилади: **“Ота ўз фарзандига яхши одобдан кўра афзалроқ нарса ҳада қила олмайди”** (Имом Термизий ривояти).

Телефон ва интернетдаги **“ҳаёсизликлар”** оиланинг барбод бўлишида асосий ўрин тутлади. Бу масала ҳам эркак, ҳам аёлга тегишлидир. Телефон ва интернет олами – Аллоҳнинг бандаларига ато этган улғун нъматларидан бири. Узоқдаги яқинлар билан алоқа, катта ҳажмдаги кутубхона, иш фаолиятидаги қулайликлар мавжуд. Бироқ, бу нъматни кимлардир фитна, бузғунчилик, бузуқлик, ҳаёсизлик манбаларига айлантириб улгурдилар. Номоҳрам инсонлар билан ижтимоий тармоқларда суҳбатлашувлар натижасида аксар оилалар бузилмоқда. Аллоҳ таоло бундай ҳолатдан қайтариб, шундай деган:

“(Эй, Мухаммад!) Мўминларга айтинг, кўзларини (номоҳрам аёллардан) қуйи тутсинлар ва авратларини (зинодан) сақласинлар! Мана шу улар учун энг тоза (йўл) дир. Албатта, Аллоҳ улар қилаётган (сир) синоатларидан хабардордир” (Нур сураси, 30-оят).

Маст қилувчи ичимликлар, гиёҳвандлик, беҳаёлик ва зино каби шариятимиз қаттиқ ва қатъий қайтарган ишларни қилиш оқибатида ҳам жуда кўп оилалар бузилмоқда. Афсуски, бугун баъзи аёллар ҳам бундай салбий иллатлардан мустасно эмас. Оқибатда ногирон фарзандлар дунёга келмоқда. Баъзи эркаклар ичкиликбозлик ёки гиёҳвандликни одат қилиб, оила тинчлигига путур етказди, охири талоқ вужудга келиб, оила пароканда бўлади. Натижада хотин бева, болалар эса тирик етимга айланади. Гуноҳ устига гуноҳ бўлиб, оила бузилиши қариндошлар нотинчлиги, жамият заифлашуви олиб келади. Шундай экан, барчамиз биргаликда ушбу оилаларнинг олдини олишимиз лозим. Фарзандларимизга оила маданияти ва оилавий муносабатларни ёшлик пайтида ўргатиб боришимиз керак. Шунда оилаларимиз тинч, ҳаётимиз фаровон, юртимиз обод ва жамиятимиз маънан соғлом бўлади, иншааллоҳ.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, оиланинг мустаҳкамлиги учун ҳар бир фуқаро масъулдир. Ана шу масъулиятни ҳис қилиб, оилалар тўқислигини, аҳил иттифоқлигини таъминлашга ҳаракат қилишимиз керак.

"Назм ва наво" кечаси

Фарғона шахридаги "Мурувват" ногиронлиги бўлган болалар учун интернат уйида фазал мулкининг султони Алишер Навоий, шоҳ ва шоир Заҳриддин Мухаммад Бобур таваллудига бағишланган "Назм ва наво" кечаси бўлиб ўтди.

Тадбирда муассаса раҳбари А.Турдибоев икки буюк мутафаккирнинг ҳаёти ва ижоди, инсонпарварлик фазилатлари, ўзбек тили ва миллий қадриятларимизни ривожлантиришдаги хизматлари ҳақида гапириб ўтди. Фазал ва рубоийларидан намуналар ўқилди, сахна кўринишлари намойиш қилинди, мумтоз куй-қўшиқлар янгради, миллий рақслар ижро этилди.

Барчиной БОТИРОВА,
интернат уйи тарбиячиси.

ЭЪЛОНЛАР

FARG'ONA POLITEKNIKA INSTITUTI QUYIDAGI BO'SH LAVOZIMLARNI EGALLASH UCHUN TANLOV E'LON QILADI:

I. KAFEDRA DOTSENTI LAVOZIMIGA:

1. Texnologik mashinalar va jihozlar kafedrası	1 o'rin
2. Tadbqiqiy mexanika kafedrası	1 o'rin
3. Bino-inshootlar qurilishi kafedrası	1 o'rin
4. Intellektual muhandislik tizimlari kafedrası	1 o'rin
5. Fizika kafedrası	1 o'rin
6. Menejment kafedrası	1 o'rin

II. KAFEDRA KATTA O'QITUVCHISI LAVOZIMIGA:

1. Muhandislik kommunikatsiyalari qurilishi kafedrası	1 o'rin
2. Qurilish materiallari, buyumlari va konstruksiyalarini ishlab chiqarish kafedrası	1 o'rin
3. Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati menejmenti kafedrası	1 o'rin
4. Elektr texnikasi, elektr mexanikasi va elektr texnologiyalari kafedrası	1 o'rin
5. Buxgalteriya hisobi va audit kafedrası	1 o'rin
6. O'zbek tili va tillarni o'rgatish kafedrası	1 o'rin
7. Kimyo va kimyoviy texnologiya kafedrası	1 o'rin
8. Neft va neft-gazni qayta ishlash texnologiyasi kafedrası	1 o'rin

III. KAFEDRA ASSISTENTI (O'QITUVCHISI) LAVOZIMIGA:

1. Oliy matematika kafedrası	1 o'rin
2. O'zbek tili va tillarni o'rgatish kafedrası	1 o'rin
3. Yengil sanoat buyumlari texnologiyasi kafedrası	1 o'rin

Tanlovga hujjatlar qabul qilish muddati e'lon chiqqan kundan boshlab bir oy.
Murojaat qilish uchun manzilgohimiz: Farg'ona shahar, Farg'ona ko'chasi, 86-uy.
Telefonlar: 241-11-51. (+99891-665-72-05).
Kengash kotibi.

«Қиргули иссиқлик манбаи» МЧЖ директор лавозимига танлов эълон қилади.

Лавозим	Маълумотга бўлган талаблар	Квалификация талаблари	Лавозимда ишлаш тартиби
Директор	Олий	– соҳа бўйича раҳбарлик лавозимларида ишлаш (тажрибаси камида 3 йил); – жамиятларда корпоратив бошқарув тамойилларини билиши; – аҳолига хизмат кўрсатишни ташкиллаштириш; – иқтисодий ривожланиш режаларини тузиш ва уни амалга оширишни билиши; – соҳага доир қонунчиликни билиши.	Иш жадвали: 5 иш куни, соат 9:00 дан 18:00 гача. Ойлик маоши штатлар жадвалига кўра.

Изоҳ: Танловда юқори малакали чет эл менежерлари иштирок этишлари мумкин.
Манзил: Фарғона шаҳар, Қиргули мавзеси, Янги Замон кўчаси, 15-“а” уй.
Эл.почта манзили: Farkirim@exat.uz
Ҳужжатларни қабул қилиш мuddати: 2023 йил 25 февраль куни соат 12:00 га қадар.
Мурожаат учун телефон: 73 242-67-88.

Фарғона вилояти “Иссиқлик манбаи” ишлаб чиқариш давлат бошқармаси, Фарғона шаҳар Қиргули мавзесида жойлашган вилоят кўп тармоқли тиббиёт марказидаги қозонлар ва иссиқлик тармоқларини таъмирлаш ишлари ҳамда қозонхона қуриш ишларини олиб бориш учун қурувчи ташкилотларни
ТЕНДЕР ТАНЛОВИГА ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Фарғона шаҳар ҳокимининг 2018 йил 28 декабрдаги 360-0123 сонли йиғилиш баёнига асосан, шаҳардаги маҳалла фуқаролар йиғинлари ҳудудларидаги жисмоний шахсларнинг қаттиқ маиший чиқиндиларини тўплаш ва олиб чиқиб кетиш хизматларини кўрсатиш учун “Водий махсус транс сервис” масъулияти чекланган жамиятига “Ифтихор”, “Шодиёна”, “Наврўз”, “Машъал” маҳалла фуқаролар йиғинлари бириктирилганлиги

МАЪЛУМ ҚИЛИНАДИ.

Ҳурматли фуқаролар, қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш бўйича хизматлар учун мажбурий тўловларни ўз вақтида амалга оширишингиз сўралади.

“Водий махсус транс сервис” МЧЖ.

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Фарғона вилояти бўлими, “Фарғона ҳақиқати” газетаси таҳририяти жамоалари фахрий журналист
Толибжон ТУРСУНОВнинг
вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

КОМРОН МИРЗОНИНГ

АЯНЧЛИ ҚИСМАТИ

Маълум қазар

...Маккаи Мукарраманинг иссиқ ҳавоси Комрон Мирзони анчайин ҳолдан толдирганди. Ҳаж амалларини бажо келтирган шаҳзода энди қайтиш тараддудини кўрмоқда эди. Аммо... қаёққа қайтади? Киндик қони тўкилган, отасининг қабри макон топган Кобулгами? Оғаси Ҳумоюндан сўнг жияни Акбарнинг ихтиёрига ўтган Ҳинд диёригами? Ёки ота-боболарнинг қадим она юрти Мовароуннаҳргами? Вақтинча кўним топган жойи Дамашқами? Аслида унинг ватани қаер ўзи?

Комрон Мирзо шом намозини Масжидул-харомда ўтаб, хизматкори кўмагида Макканинг чекка қисмидаги фақирона қулбасига қайтаркан, чап кўксиди таниш бир оғриқни туйди. Бўсағада уни жуфти ҳалоли Чучук бегим кутиб турарди. Аёли ва чўриси Гавҳарнинг саломига алик оларкан, димоғига хушбўй таом хиди урилиб оч қолганини пайқайди:

— Амирзодам, сиз ёқтирган қобулий шўрва тайёрлағандик.

— Узингиз ичмадингизми, бегим? — сўради Комрон меҳрибон товўшда.

— Сизсиз томоғимдан таом ўтармиди?

Комроннинг басир кўзларига ёш тикилди. Бир пайтлар у отамерос мулкларни бошқарганда, тоғу тахт ҳукми остида бўлган онларда атрофида не-не хурилиқолар парвона эди. Умри давомида у жуда кўп паривашлар васлида сармаст бўлди. Саноксиз канизлардан ташқари ҳам унинг яна беш нафар жуфти ҳалоли бор эди. Аммо тоғ-тахт, давлат қўлдан кетиб, омад юз ўгиргач, фарзандлар ҳам, оиласи ҳам парокандаликка юз тутди. Фақат унинг ёнида шу биргина муштипар аёл — Моҳ Чучук бегим қолди, холос.

У Синд ҳокими Мир Ҳусайн Арғуннинг қизи эди. Комрон унга уйланганида, ҳарамиди ундан-да, гўзал маликалар, жориялар бисёр эди. Аммо Чучук бегимга бўлган муҳаббати барчасидан ғолиб чиқди. Комроннинг бошқа хотинлари унинг кўнглини Чучук бегимдан совутиш учун қанча макр-ҳийлаларни ишга солсалар-да, Комрон орқаваротдан тарқалган ҳар хил гап-сўзларга парво қилмади.

Пайтда Чучук бегимга ҳаддан зиёда меҳр-муҳаббат кўрсатиб адашмаган экан. Мана, охир-оқибат ҳамма ундан юз ўгирган чоғда шу аёл унга ўла-ўлгунча содиқлигини исботлади.

Комрон Мирзо буюк шоҳ ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг Ҳумоюндан кейинги иккинчи ўғли бўлиб, милодий 1509 йилда Кобулда туғилганди. У болалигидан илм-фан ва адабиётга меҳр қўйиб ўсди. Бобур Мирзонинг тўрт ўғли орасида таъби назмда унга тенг келадигани йўқ эди.

Бобур Мирзо тоғу тахт бир куни келиб, фарзандлари орасига низо солиши мумкинлигини олдиндан англаган, шу боис, ҳар доим ўғилларига ҳамжихат бўлишни, салтанатни кенгаш, машварат, иттифоқ билан бошқаришни, зиддиятга бормасликни ўқтирарди. Бобур ҳаётлик чоғидаёқ Комронга Кобул ва Қандаҳор вилоятлари ҳокимлигини берганди. Отанинг вафотидан сўнг, тахтга ўтирган Ҳумоюн Мирзо Панжоб ва Ҳинд дарёси воҳасини ҳам унга топширганди.

Аммо, инсон зоти барибир нафсга тобе қилиб яратилган. Комрон кўп ҳолларда ота бир, она бошқа акаси Ҳумоюнга ғайирлик кўзи билан боқар, унинг ҳам қонида теурийлар қони оқайтгани сабабли ҳокими мутлақ бўлишга ўзини ҳақли санар, қулай фурсат пойларди.

Шундай фурсат етиб келди. Шимолий Ҳиндистондаги сурийлар сулоласи вакили Шер Шоҳ бобурийлар давлатини босиб олганидан фойдаланиб, Комрон укаси Ҳиндол билан бирга Аграни эгаллади. Ҳумоюн Эронга қочиб, сафавийлар ҳукмдори Таҳмасп биринчидан кўмак сўради.

Бир муддат Эронда яшаган Ҳумоюн Таҳмаспнинг кўмагида Комроннинг бошқарувида бўлган бир қанча

вилоятларни эгаллади. Жангда асир олинган Комрон акасининг қошига бош эгиб, камарини бўйнига олиб борди. Ҳумоюн отаси сингари бағрикенг, одил ҳукмдор эди. Инисини бу ночор аҳволда кўриб, уни афв этди ва Кўлобга ҳоким этиб жўнатди.

Ушанда Комрон тақдирга тан бериб, акасига бир умр садоқат билан яшаганида олам гулистон эди. Аммо, унинг қонидаги ҳокимиятга ташналик ҳисси яна бош кўтарди. 1550 йилда Кобул яқинидаги Тангиҳо дарасида ака-укалар ўртасида қаттиқ жанг бўлди. Бу жангда Ҳумоюн томонида жангга кирган Ҳиндол Мирзо ҳалок бўлди. Комронни асир олиб, акаси ҳузурига олиб келдилар.

Оға-ини яна юзма-юз келишди. Бу гал ҳам тақдир Комронга эмас, Ҳумоюнга кулиб боққанди. Ҳумоюн инисининг бу каби хиёнатларига бир эмас, ўнлаб маротаба дуч келган, ҳар гал қондошлик ҳаққи унинг гуноҳидан ўтиб келганди. Бирок, айна дамда Ҳумоюн ҳам чорасиз эди. Чунки сарой аъёнлари — беклар, мулозимлар Комрондан хун талаб қилишарди. Чунки, Комрон ўзининг тор феъли, ҳокимиятпарастлиги сабаб ўзига кўп душман орттирганди.

Ҳумоюн сарой аҳлининг раъйига қарши бориш яхшиликка олиб келмаслигини биларди. Қолаверса, шу пайтга қадар Комронни афв этиб барака топмаганди...

Ноқобил уканинг устидан ҳукм ўқилди: Комроннинг кўзларига мил тортилди. Шаҳзоданинг қорачиқларидан дунё ва ундаги бор нарсалар чекиниб, унинг бутун олами зулматга айланди. Комрон томондан туриб уришган иниси Аскарый Мирзо Ҳумоюннинг фармони

билан ҳаж сафарига юборилган эди. Комронга ҳам худди шундай "илтифот" кўрсатилди.

Ушанда Ҳумоюннинг хос мулозими кўзига мил тортган чоғда, акаси унга дунёдаги энг бераҳм, энг разил инсон бўлиб туюлганди. Аммо бора-бора бир ҳақиқатни тан олди: ўзини акасининг ўрнига қўйиб кўрди. У нима қилган бўларди? Йиллар мобайнида у ҳам акасининг пойи остида чоҳ қазиб келди-ку? Эҳ малъун салтанат. Инсонларни не кўйга солмайди? Ахир мана шу ўткнчи давру даврон сабаб Абдуллатиф ўз отасининг бошини кесмадими? Ҳусайн Бойқаро билиб-билмай ўз жигарбанди Мўмин Мирзонинг қатлига муҳр босмадими?..

...Комрон Мирзо аёли дастурхон келтириб қўйган хушбўй шўрвадан бўшаган қосани четга сураркан, "алҳамдулиллоҳ" деб қўйди. Қизик, одамзот шу бир коса шўрва билан тўяди-ку? Унда нега жаҳонгирлик даъвосини қилади. Бир иқлимни эгаллаб, иккинчи иқлимга кўз олайтиради? Ахир шоҳлик ҳам бу дунёнинг барча неъматлари сингари фоний, бебақо...

Дастурхон йиғиштирилгач, Чучук бегим хонтахта устига елим хиди келиб турган китобни келтириб қўйди:

— Амирзодам, мана, девонингизни саҳхоф бугун келтириб берди.

Комрон гарчи кўрмаса-да, китобни қўлига олиб, кўзларига яқин келтирди. Оҳиста варақлаб, бармоқларини нафис саҳифалар устидан юргизди:

— Яратганга шукр, — деди китобни юзларига босаркан. — Мен бу умрим давомида кўп хатолар қилдим, гуноҳ ишларга қўл урдим. Аммо, келгуси авлод мени фақатгина ҳокимият талашиб, оғалари билан жиққамушт бўлган кимса деб билмасинлар. Менинг қалбимни тингламоқчи бўлганлар, шу байтларни ўқисинлар, бегим!

— Иншооллоҳ келгуси насллар сизни ҳукмдор Комрон эмас, балки шоир Комрон сифатида билиб, ашъорларингизни суйиб ўқийдилар.

— Илтимос, менга... ўзингиз ёқтирган ғазаллардан бирин ўқиб берсангиз.

— Бош устига, — Чучук бегим китобни оҳиста варақлади. — Менга сиз битган ҳар бир байт суюклидир, амирзодам. — Шундай деди-ю, кўзи тушган дастлабки мисраларни ўқисига тушди:

*Гулузоро, зикру фикрингдин даме холи эман,
То ватан булбул киби бу гулистон бўлди манга.
Эшигинда юз кетурсам Комрондек айб эмас,
Қаъбайи мақсуд чун ул остон бўлди манга.*

Комроннинг ожиз кўзларидан икки томчи ёш бир-бирини қувлаб соқолларига орасига бекинганини ўзи ҳам, завжаси ҳам пайқамасди.

Чучук бегимнинг соҳир овози Комроннинг қалбига малҳамдек қуюлганди. Бу овозни илк бор отаси ҳаётлигида, Синдга борганида ҳоким Мир Ҳусайн Арғунинг боғида эшитган, дугоналари билан хандон отиб юрган Чучук бегим бир боқишда Комронни ром этганди.

Бу гўзал малаканинг висолига эришиш Комрон учун қийин кечмади. Ахир қайси ота қизини буюк ҳукмдорнинг ўғли, толеи порлоқ шаҳзодадан қизганиши мумкин? Эҳтимол, бахту иқбол қуши Комроннинг бошига қўнган дамларда у Чучук бегимга яхши эътибор қара-толмагандир? Аммо ҳозир бир дам бўлсин ҳаётини узи тасаввур этолмасди.

...Комрон узоқ тараддуддан сўнг умрининг охиригача Маккада қолишга қарор қилди. Милодий 1557 йилнинг куз ойларида суюкли аёли Чучук бегимнинг қўлида омонатини Ҳаққа топширди. Узининг васиятига кўра, Комрон Мирзо Маккада, ҳазрати Пайғамбаримизнинг завжалари Хадича онамиз (р.а.) қабрларининг оёқ тарафида дафн этилди...

Рустам ЖАББОРОВ.

МУАССИС:
«Farg'ona haqiqati» va
«Ferganskaya pravda»
gazetalari tahririyati

Бош муҳаррир:
Рустам ОРИПОВ.

2021 йил 18 августда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги Фарғона вилояти ҳудудий бошқармасида 12-001 рақами билан рўйхатдан ўтган.

Газета "Полиграф-пресс" МЧЖ босмаҳонасида тахририятнинг оригинал макети асосида офсет усулида А-3 формат (8 саҳифа)да 2082 нусхада чоп этилди.
Буюртма №: 84. Босмаҳона манзили: Фарғона вилояти, Марғилон шаҳри, Туркистон кўчаси, 236-«б» уй.

Бизнинг манзил:
150114, Фарғона шаҳар, Соҳибқирон Темур кўчаси, 28-уй.

Бош муҳаррир қабулхонаси: (факс) 73 226-02-70.
Реклама ва эълонлар: 73 226-71-24.

Саҳифаловчи: Достонбек Холматов.
Босишга топшириш вақти: 18.00.
Топширилди: 17.00.

ISSN: 2010-8370

